

Sygnatura akt III Ko 283/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim III Wydział Karny w składzie:

Przewodnicząca: SSO Magdalena Zapala-Nowak

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Bożena Wolfram

sekretarz sądowy Monika Nowicka

przy udziale Prokuratora Jacka Kujawskiego

po rozpoznaniu w dniach 8 lipca 2020 roku, 10 sierpnia 2020 roku

sprawy z wniosku M. C.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

o r z e k a

- 1. na podstawie art. 8 ust. 1 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 roku, poz. 2099) – wniosek oddala,**
- 2. koszty sądowe przejmuję na rachunek Skarbu Państwa.**

Sygn.akt IIIKo 283/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 kwietnia 1995 roku pełnomocnik M. C. złożył do Sądu Wojewódzkiego w P. – w trybie art. 487 §1 kpk – wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne aresztowanie w okresie od 16 kwietnia do 3 sierpnia 1982 roku. W piśmie podniósł, że na kwotę żadaną składa się : 473 złotych tytułem utraconych zarobków, z uwzględnieniem faktu zużycia określonej kwoty na własne potrzeby, kwota 1650 złotych tytułem zadośćuczynienia oraz 1200 złotych kosztów obrony, co łącznie dawało sumę 3.323 złote.

Na posiedzeniu w dniu 23 maja 1995 roku obecny był M. C. wraz ze swoim pełnomocnikiem. Poparli złożony w poprzednim miesiącu wniosek, modyfikując kwotę odszkodowania, z uwagi na wysokość średniego wynagrodzenia z I kwartału 1995 roku w sektorze przedsiębiorstw. Łącznie M. C. domagał się kwoty 3.338 złotych. Sąd przesłuchał wnioskodawcę w charakterze świadka. Postanowieniem wydanym w tym samym dniu Sąd Wojewódzki w P. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 3.338 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się postanowienia, tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowania w okresie od 16 kwietnia 1982 roku do dnia 3 sierpnia 1982 roku. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 29 maja 1995 roku, nie zostało zaskarżone przez nikogo.

(dowód : wniosek k.2-3, protokół posiedzenia k. 18, postanowienie k.19 z akt(...))

W dniu 2 grudnia 2019 roku do tutejszego Sądu wpłynął kolejny wniosek pełnomocnika M. C. o zasądzenie : kwoty 559.301,60 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwotę 18.154,80 złotych odszkodowania – wszystko na skutek niesłusznego tymczasowego aresztowania w okresie od 16 kwietnia 1982 roku do dnia 3 sierpnia 1982 roku w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Pismem z dnia 29 czerwca 2020 roku – w związku ze zmianą wysokości, ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny, przeciętnego wynagrodzenia za pracę - wniosek został zmodyfikowany poprzez wnoszenie o zasądzenie kwoty 590.436 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwoty 28.655,50 złotych tytułem odszkodowania.

(dowód : wnioski k.2-10, k.226-228)

M. C. urodził się (...), był jednym z założycieli (...) (...) w Kopalni (...), do którego to związku wstąpił we wrześniu 1980 roku. Od października 1980 roku był przewodniczącym koła oddziałowego. W dniu 17 kwietnia 1982 roku prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. zastosował wobec M. C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, jako podejrzanego o to, że mimo zawieszenia działalność (...), nie odstąpił od udziału w tej organizacji. Potem M. C. oskarżono o to, że w okresie od grudnia 1981 roku do kwietnia 1982 roku w B., jako członek związku (...), którego działalność zastała zawieszona nie odstąpił od udziału w działalności tej organizacji oraz przeniósł i rozpowszechniał ulotki zawierające fałszywe wiadomości o poczynaniach władz PRL oraz o sytuacji społeczno-politycznej w kraju, mogące wywołać niepokój publiczny i rozruchy, to jest o przestępstwo z art. 46 ust.1 w związku z art. 46 ust.2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 roku o stanie wojennym. Wyrokiem z dnia 3 sierpnia 1982 roku w sprawie sygn. akt (...) Sąd Wojewódzki wP. uznając, że stopień społecznego niebezpieczeństwa jest znikomy, postępowanie karne wobec wnioskodawcy umorzył. Wyrokiem z dnia 25 maja 1994 roku w sprawie sygn. akt (...), na skutek rewizji nadzwyczajnej, uchylił zaskarżony wyrok w stosunku do M. C. i uniewinnił go od dokonania zarzucanego mu czynu. Inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w ramach spraw o kryptonimach min. W., (...)w okresie od 1982 roku do 1985 roku. W okresie tym wzywany kilkakrotnie na rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze. Inwigilacji osobowej podlegał również w okresie od 1980 do 1989 roku. Decyzją z dnia 27 lutego 2017 roku Prezes Instytutu Pamięci Narodowej stwierdził, że M. C. nie był pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwowego, w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie zachowały się dokumenty wytworzone przez niego lub przy jego udziale, w ramach czynności wykonywanych przez niego w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa.

(dowód : wyciąg z aktu urodzenia k.13, odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu k. 20-21, kopia aktu oskarżenia k. 22-40, kopia wyroku k. 46-57, k.72-81, informacja o działalności opozycyjnej k.91-92, decyzja k. 93)

Przed tymczasowym aresztowaniem M. C. pracował w (...) B., w miesiącach poprzedzających zastosowanie tego środka otrzymał tytułem wynagrodzenia, odpowiednio: w styczniu kwotę 12.081 złotych, w lutym 12.299 złotych, w marcu 13.697 złotych, w kwietniu 13.634 złotych. Za miesiąc maj, czerwiec i lipiec otrzymał odpowiednio 8.940, 8.298, 7.874 złotych, zaś w miesiącu sierpniu 11074 złotych. W miesiącu wrześniu M. C. otrzymał kwotę 26.879, z czego 11.150 złotych stanowiło wyrównanie za czas tymczasowego aresztowania, w październiku wnioskodawca otrzymał kwotę 16.547 złotych, miesiąc później 20.061 złotych. W każdym miesiącu 1982 roku wnioskodawca otrzymywał premię. Z dniem 1 grudnia 1981 roku przyznano M. C. wynagrodzenie podstawowe w kwocie 6.800 złotych, według 17 kategorii zaszerogowania, III tabela układu zbiorowego. Przed tymczasowym aresztowaniem wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku starszego inspektora technicznego, po uchyleniu wyżej wymienionego środka zapobiegawczego został w dniu 5 sierpnia 1982 roku zatrudniony ponownie na tym samym stanowisku, kategoria 17, tabela III.

(dowód : pismo k.222- 224, k. 465, umowa o pracę k. 225, lista płac k. 466, kopia świadectw pracy k.230-233, zaświadczenie k.234)

M. C. w areszcie przebywał w okresie od 16 kwietnia do 3 sierpnia 1982 roku. Wnioskodawca został zatrzymany w pracy, potem przewieziono go na Komendę Milicji w B., potem zaś do Komendy Wojewódzkiej w P. na (...). W

celi było już dwóch zatrzymanych, za tzw. przestępstwa pospolite. Oprócz M. C. zatrzymanych było 11 osób, wszyscy byli przesłuchiwani przez cały czas. Spali na skrzyniach, deskach, było zimno. Kiedy przewieziono wnioskodawcę do P., przebywał już w celi 5 osobowej, również z przestępcami nie politycznymi. Cele były małe, spano na pryczach piętrowych. Dwu albo trzykrotnie M. C. uzyskał widzenie z żoną, przekazywane miał również paczki z jedzeniem. Wnioskodawca nie karany był dyscyplinarnie, nie stosowano wobec niego przemocy fizycznej, uszczerbku na zdrowiu nie doznał. Pod względem natomiast psychicznym próbowano go złamać, otwierano inny pokój, gdzie znajdował się inny przesłuchiwany i mówiono: „patrz, oni się przyznają”. Po opuszczeniu aresztu wnioskodawca nigdzie się nie leczył. Pozwolono mu wrócić do pracy, nie zmniejszono mu stawki w zatrudnieniu. Nie mógł wyjechać do innych krajów, nie otrzymywał talonów na samochód.

(dowód : zeznania świadka M. C. k. 240v-242, C. C. k. 242v-243)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Zebrany w sprawie materiał dowodowy doprowadził Sąd do wydania rozstrzygnięcia zawartego w wyroku. Niekwestionowanym są dla Sądu dokumenty przesłane przez zakład pracy, w którym wnioskodawca był zatrudniony w 1982 roku. Nie budzą zastrzeżeń również dokumenty nadesłane przez Instytut Pamięi Narodowej, czy też akta sprawy(...). Z kolei zeznania M. C. w zasadniczej mierze należy uznać za wiarygodne. Kwestia aresztowania, treść rozstrzygnięcia (...) sądu, rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego korelują z dowodami o charakterze nieosobowym. Sąd jedynie nie przyjął, że wnioskodawca, po ponownym zatrudnieniu miał uposażenie niższe niż wcześniej, czemu zaprzecza choćby lista płac z 1982 roku. Nie przyjął też, że M. C. nie otrzymywał premii, czemu również zaprzecza wspomniana lista płac, gdzie poszczególne składniki pensji zostały wydzielone. Jeżeli wnioskodawca „miał na myśli, inną premię, to faktu jej nie otrzymywania nie udokumentował, ani nie udowodnił. Również M. C. nie wykazał związku przyczynowego między faktem aresztowania, a otrzymywaniem zmniejszonego według niego uposażenia emerytalnego, które miałyby odbiegać np. od uposażenia emerytalnego kolegów z kopalni.

Podobnie Sąd ocenia zeznania świadka C. C., co do okoliczności zatrzymania jej męża, albowiem korelują z pozostałym materiałem dowodowym. Świadek podała też, z utratą jakich profitów musiał liczyć się wnioskodawca po powrocie do pracy. C. C. potwierdziła, że kiedy mąż jej był aresztowany, to otrzymała jakieś pieniądze, choć wiadomo, że na skutek upływu czasu świadek nie pamiętał szczegółów.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby, uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców. Przepis ust.1 nie ma zastosowania, jeżeli w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania prawomocnie zasądzono odszkodowanie, chyba, że za jego zastosowaniem przemawiają zasady słuszności (art. 8 ust. 4).

W przedmiotowej sprawie sytuacja taka nie występuje. Po pierwsze podnieść należy, że wnioskodawca, w ocenie Sądu dwukrotnie uzyskał wyrównanie za okres tymczasowego aresztowania. Jak wynika z dokumentacji nadesłanej przez (...) B. M. C. miał w okresie tymczasowego aresztowania wypłacone częściowo wynagrodzenie, po czym we wrześniu 1982 roku pracodawca wypłacił M. C. wyrównanie za okres tymczasowego aresztowania. Skoro wcześniejsze wynagrodzenie opiewało na kwotę około 12.000 złotych, w okresach tymczasowego aresztowania na kwotę rzędu 8.000 złotych, a we wrześniu otrzymał około 11.000 złotych wyrównania, to oczywistym jest, że wnioskodawca uzyskał zwrot zarobków za okres, kiedy był pozbawiony wolności. Po drugie w roku 1995 wnioskodawca ubiegał się o odszkodowanie i zadośćuczynienia, uzyskując obie kwoty, przy czym w zakresie odszkodowania wyliczono je poprzez porównanie do bieżącego wówczas wynagrodzenia z pomniejszeniem o koszty utrzymania.

W tym miejscu Sąd chciałby zwrócić jeszcze uwagę na fakt, że wnioskodawca otrzymał żądane kwoty zgodnie z wnioskiem. Na posiedzeniu był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, od wydanego rozstrzygnięcia

wnioskodawca nie złożył odwołania. Należy więc przyjąć, że M. C. zaakceptował niniejsze rozstrzygnięcie. Trudno więc przyjmować, że zmiana takiej decyzji winna być podyktowana tym, że rozstrzygnięcie owo jest – jak twierdził wnioskodawca- niesprawiedliwe. Przy wydaniu rozstrzygnięcia obecny Sąd kierował się również linią orzecniczą występującą w tego typu sprawach. I tak na przykład w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie sygn. akt II A Ka 270/19 zmieniono rozstrzygnięcie Sądu I instancji zasądzającego zadośćuczynienie. Sąd odwoławczy wskazał bowiem, że wnioskodawca również wcześniej otrzymał kwoty odszkodowania i zadośćuczynienia, na rozprawie przeprowadzono postępowanie dowodowe, a sam wnioskodawca był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Kwota zaś, która była zasądzona, była kwotą zasądzoną w całości, uzyskał zatem kwotę, dokładnie, o którą wnosił. Od wydanego rozstrzygnięcia nie wniesiono środka odwoławczego, co oznaczało - jak twierdził słusznie sąd apelacyjny, że kwota zasądzona została zaakceptowana i przez wnioskodawcę i przez prokuratora.

Sąd akceptuje niniejsze rozstrzygnięcie, albowiem przedmiotowa sprawa jest podobna, jeżeli nie tożsama z rozstrzyganą przez (...) sąd odwoławczy. Linia orzecnicza musi być spójna w takich kwestiach i jednolicie się układać. Kwestia naprawienia szkody została omówiona, Sąd chciałby jeszcze zwrócić uwagę, że wobec wnioskodawcy nie stosowano przemocy fizycznej, uzyskiwał widzenia z żoną, po opuszczeniu aresztu nigdzie się nie leczył i niemalże z dnia na dzień powrócił do tej samej pracy. Zarobki były tej samej grupie zaszerogowania, wnioskodawca otrzymywał premię. Trudno przyjmować, że w charakterze krzywdy Sąd traktować będzie brak zagranicznych wyjazdów, czy nie otrzymywanie talonu na samochód. Sąd docenia zaangażowanie wnioskodawcy w działalność na rzecz naszego kraju, sprawy o odszkodowanie dotyczące stanu wojennego, przesłuchiwanie bezpośrednio wnioskodawców i świadków, czy lektura akt IPN-owskich to żywa lekcja historii. Tym niemniej Sąd musi kierować się literą prawa. Uznał zatem, że wobec przywoływanych tu wszystkich czynników, zasady słuszności nie przemawiają za tym, aby wnioskodawcy zasądzać, tak odszkodowania, jak i zadośćuczynienia. Jedynie na marginesie Sąd chciałby zauważyć, że kwoty wskazane we wniosku, są odbiegającymi choćby od wymagań, by zasądzone kwoty nie prowadziły do nadmiernego wzbogacenia, że przy odszkodowaniu należy uwzględnić fakt, iż przy utraconym wynagrodzeniu uwzględnia się, że część jego wnioskodawca musiałby przeznaczyć na bieżące funkcjonowanie, a kwoty zadośćuczynienia przy przeliczniku jeden dzień równoważny kilku tysiącom złotych nie przystają do realiów orzecznicych w tego typu sprawach.

O kosztach orzeczono w trybie art.554 § 4 kpk.